

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET ANTONIĆ-TOMASOVIĆ PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 5208/03)

PRESUDA

STRASBOURG

10. studeni 2005.

U predmetu Antonić-Tomasović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
- g. L. LOUCAIDES,
- g. F. TULKENS,
- g. P. LORENZEN,
- gđa N. VAJIĆ,
- gđa E. STEINER,
- g. D. SPIELMANN, *suci*,
- i g. S. NIELSEN, *tajnika Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 20. listopada 2005.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 5208/03) protiv Republike Hrvatske kojeg je hrvatska državljanka, gđa. Mira Antonić-Tomasović ("podnositeljica zahtjeva") podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 28. siječnja 2003. godine.
2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. B. Spiz, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu ("Vlada") je zastupala njena zastupnica gđa Š. Stažnik.
3. Dana 29. listopada 2004. godine Sud je odlučio obavijestiti Vladu o prigovoru koji se odnosi na duljinu postupka. Na osnovu odredbi članka 29. stavak 3. Konvencije odlučio je istovremeno odlučiti o osnovanosti i dopuštenosti zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1940. godine i živi u Zagrebu.
5. Dana 28. svibnja 1990. godine određena D.I. („tužiteljica“) pokrenula je građanski postupak protiv podnositeljice zahtjeva pred Općinskim sudom u Zagrebu, tražeći zaključenje ugovora o prodaji kojim je podnositeljica zahtjeva trebala svoj stan prodati tužiteljici.
6. Dana 6. studenog 1990. godine podnositeljica zahtjeva dostavila je svoj odgovor na tužbu i svoju protutužbu, navodeći da joj tužiteljica nije isplatila punu cijenu za stan.
7. U studenome 1990. godine tužiteljica je zatražila da se predmet spoji na drugi predmet koji je bio u tijeku među istim strankama. U studenome 1991. godine, te u srpnju i studenome 1992. godine podnositeljica zahtjeva zatražila je da sud zakaže ročište. U svibnju 1994. godine podnositeljica zahtjeva prigovorila je zahtjevu tužiteljice da se spoje ta dva predmeta.
8. Sud je održao ročišta 21. studenog 1990., 14. veljače, 8. travnja i 22. studenog 1994. i 7. ožujka 1995. godine.
9. Presudom od 7. ožujka 1995. godine Općinski sud je prihvatio tužbeni zahtjev tužiteljice i odbio protutužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva. Dana 23. listopada 1996. godine podnositeljica zahtjeva uložila je žalbu.
10. Dana 9. lipnja 1998. godine Županijski sud u Zagrebu usvojio je žalbu podnositeljice zahtjeva i vratio predmet na ponovno suđenje.

11. U ponovljenom postupku Općinski sud je održao ročište 19. srpnja 1999. godine. Toga je dana odlučio zaključiti glavnu raspravu.
12. Dana 15. listopada 1999. godine podnositeljica zahtjeva zatražila je da sud preotvori glavnu raspravu i pribavi mišljenje vještaka financijske struke. Dana 10. studenog 1999. godine sud je prihvatio zahtjev podnositeljice zahtjeva.
13. Dana 21. siječnja 2000. godine sud je saslušao svjedoke i pozvao podnositeljicu zahtjeva da uplati predujam za troškove vještaka. Dana 26. siječnja 2000. godine podnositeljica je to učinila.
14. Dana 2. veljače 2000. godine sud je imenovao vještaka. Dana 19. svibnja 2000. godine vještak je dostavio svoje izvješće sudu koji ga je nakon toga dostavio podnositeljici zahtjeva, koja ga je primila 28. kolovoza 2000. godine.
15. Dana 11. listopada 2000. godine Općinski sud je zaključio glavnu raspravu.
16. Presudom od 11. listopada 2000. godine sud je ponovno prihvatio tužbeni zahtjev tužiteljice i protutužbeni zahtjev podnositeljice zahtjeva proglasio nedopuštenim. Presuda je dostavljena podnositeljici zahtjeva 2. srpnja 2001. godine.
17. Tužiteljica i podnositeljica zahtjeva uložile su žalbe 10. srpnja odnosno 12. srpnja 2001. godine. U svojoj je žalbi podnositeljica zahtjeva zatražila i da bude oslobođena od plaćanja sudskih pristojbi. Žalbe su bile upućene na Županijski sud, koji ih je primio 8. veljače 2002. godine.
18. Dana 15. listopada 2002. godine Županijski sud u Zagrebu, ne odlučivši o dopuštenosti ili osnovanosti žalbi, vratio je spis predmeta Općinskome sudu. Dao mu je uputu da odluči o zahtjevu podnositeljice zahtjeva za oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i o „žalbi“ tužiteljice, koja je u stvari bila zahtjev za ispravak presude.
19. Dana 14. rujna 2004. godine Županijski sud u Zagrebu prihvatio je žalbe, ukinuo presudu Općinskog suda od 11. listopada 2000. godine i predmet vratio na ponovno suđenje.
20. U ponovljenom postupku Općinski sud je zakazao ročište za 8. ožujka 2005. godine. Izgleda da je postupak još uvijek u tijeku pred prvostupanjskim sudom.
21. U međuvremenu, 9. svibnja 2002. godine, podnositeljica zahtjeva podnijela je ustavnu tužbu zbog duljine postupka. Dana 14. studenog 2002. godine Ustavni sud je odbio njenu ustavnu tužbu. Ispitivao je duljinu postupka u odnosu na dio postupka nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku. Ustavni sud je utvrdio da je predmet složen, budući da je već jednom bio vraćen na ponovljeno suđenje, i jer je Općinski sud trebao pribaviti mišljenje vještaka. Također je utvrdio da je podnositeljica zahtjeva pridonijela duljini postupka time što do svibnja 1994. godine nije prigovorila prijedlogu tužiteljice iz studenog 1990. godine za spajanjem predmeta s jednim drugim predmetom. Tek je tada ustvrdila da drugi postupak nije relevantan.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

22. Podnositeljica zahtjeva je prigovorila da duljina postupka nije bila sukladna sa zahtjevom „razumnoga roka“ propisanim u članku 6., stavku 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj.“

23. Vlada je osporila tu tvrdnju.
24. Razdoblje koje treba uzeti u obzir započelo je 6. studenog 1997. godine, dan nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku. Međutim, pri ocjeni razumnosti

vremena koje je proteklo nakon toga datuma, treba uzeti u obzir stanje postupka u tom trenutku. S tim u vezi Sud primijećuje da je postupak započeo 28. svibnja 1990. godine, kad je tužiteljica podnijela građansku tužbu protiv podnositeljice zahtjeva.

Razdoblje o kome se radi nije još završilo 8. ožujka 2005. godine. Na datum koji smo posljednji naveli to je razdoblje već trajalo oko sedam godine i četiri mjeseca. Tijekom toga razdoblja donesene su tri odluke i u predmetu su postupali sudovi na dvije razine nadležnosti.

A. Dopuštenost

25. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev zbog toga što podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva kako to traži članak 35., stavak 1. Konvencije.
26. Vlada je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva nije podnijela drugu ustavnu tužbu Ustavnom sudu. Oni su primijetili da je ona prije toga podnijela ustavnu tužbu 9. svibnja 2002. godine i da ju je Ustavni sud odbio 14. studenog 2002. godine. Međutim, sud je pri tome ispitivao samo razdoblje od dana stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku i datuma podnošenja ustavne tužbe.
27. Uzimajući u obzir činjenicu da je postupak još uvijek u tijeku, podnošenje druge ustavne tužbe imalo bi razumne izgleda za uspjeh budući da bi to omogućilo Ustavnome sudu ispitati ukupno trajanje postupka, uzimajući u obzir trajanje tog postupka nakon prethodne odluke Ustavnoga suda.
28. Podnositeljica zahtjeva osporila je tu tvrdnju. Tvrđila je da nije opravdano tražiti od nje da podnosi drugu ustavnu tužbu kad joj je prethodna bila odbijena.
29. Sud ponavlja kako prema članku 35. stavku 1. Konvencije može rješavati neku stvar tek nakon što su iscrpljena sva domaća pravna sredstva. Svrha pravila koje se odnosi na iscrpljenje domaćih pravnih sredstava je da se državama ugovornicama dade prilika spriječiti ili ispraviti povrede za koje se navodi da su ih počinile, prije nego se ti navodi podnesu njemu (vidi, između mnogih drugih izvora prava, predmet *Selmouni v. France* [GC], br. 25803/94, stavak 74., ECHR 1999-IV). Obveza iscrpljenja domaćih pravnih sredstava podrazumijeva da se podnositelj zahtjeva treba poslužiti uobičajenim pravnim sredstvima koja su djelotvorna, dostatna i dostupna u odnosu na svoje prigovore prema Konvenciji.
30. Sud podsjeća da je prema njegovoj sudskoj praksi, ustavna tužba na temelju članka 63. Zakona o Ustavnom sudu djelotvorno pravno sredstvo koje treba koristiti u kontekstu prigovora radi duljine sudskog postupka koji je još u tijeku (predmet *Slaviček v. Croatia* (dec.), br. 20862/02, ECHR 2002-VII).
31. U ovome predmetu podnositeljica zahtjeva je redovno iskoristila ovo pravno sredstvo 9. svibnja 2002. godine, kad je postupak već trajao više do četiri godine nakon što je Hrvatska ratificirala Konvenciju. Ustavni sud je odbio ovu ustavnu tužbu utvrdivši da postupak nije premašio razumni rok. Postupak je nakon toga trajao još tri godine i još nije završio.
32. Slijedi da je podnositeljica zahtjeva postavila pitanje „razumnoga roka“ pred nadležnim domaćim vlastima, nudeći im time mogućnost sprečavanja ili ispravljanja navodne povrede.
33. Međutim, vidjevši da nije uspjela sa svojom ustavnom tužbom, Sud smatra razumljivim da podnositeljica nije podnijela drugu ustavnu tužbu, budući da bi to previše rastešlo dužnosti koje ima podnositeljica zahtjeva na temelju članka 35., stavak 1. Konvencije (vidi, *mutatis mutandis* presudu u predmetu *Unión Alimentaria Sanders S.A. v. Spain*, od 7. srpnja 1989., Serija A br. 157, str. 13-14, stavak 35. ; i predmet *Ullrich v. Austria*, br. 66956/01, stavak 29., 21. listopada 2004.).

34. Sud stoga zaključuje da je podnositeljica zahtjeva ispunila svoju obvezu da iscrpi domaća pravna sredstva. Vladin prigovor stoga treba odbiti.
35. Sud nadalje primijećuje da ovaj prigovor nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Također primijećuje da nije nedopušten niti po jednoj drugo osnovi. Stoga ga treba proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

36. Sud ponavlja da se razumnost duljine postupak mora ocijeniti u svjetlu okolnosti predmeta i pozivom na slijedeće kriterije: složenost predmeta, ponašanje podnositeljice zahtjeva i mjerodavnih vlasti kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva dovodi u pitanje u sporu (vidi, između mnogo drugih pravnih izvora, predmet *Frydlander v. France* [GC] , br. 30979/96, stavak 43., ECHR 2000-VII).
37. Glede složenosti predmeta, Sud se ne slaže s utvrđenjem Ustavnog suda i tvrdnjom Vlade da je predmet bio složen zbog činjenice da su sporna pitanja zahtijevala mišljenje vještaka financijske struke (vidi stavak 21. ove presude). Za pribavljanje toga mišljenja trebalo je samo tri mjeseca.
38. U odnosu na ukupnu duljinu postupka u ispitanom razdoblju, Sud oklijeva pripisati odlučnu važnost bilo kojoj odgodi koja je možda mogla biti uzrokovana ponašanjem podnositeljica zahtjeva. Uz to, postoji očigledno protuslovlje u obrazloženju Ustavnoga suda, koje je ponovila i Vlada, u tome što je on samo ispitao razdoblje nakon što je Hrvatska ratificirala Konvenciju, a, istovremeno, smatrao je podnositeljicu zahtjeva odgovornom za razdoblje neaktivnosti koje se dogodilo prije ratifikacije (vidi stavak 21. ove presude).
39. Glede ponašanja sudskih vlasti, Sud primijećuje da je prošlo više od sedam godina a da sudovi nisu mogli donijeti konačnu presudu i da je, nakon drugog vraćanja na ponovno suđenje, postupak ponovno u tijeku pred prvostupanjskim sudom. Stoga, bez obzira na broj održanih ročišta i poduzetih postupovnih koraka, Sud smatra da u ispitanome razdoblju domaći sudovi nisu iskoristili vrijeme koje su imali na raspolaganju kako bi ubrzali postupak i što je prije moguće završili predmet.
40. Ova razmatranja dovoljna su da omoguće Sudu zaključiti da se u predmetu podnositeljice zahtjeva nije postupalo u razumnome roku. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

41. Podnositeljica zahtjeva je nadalje prigovorila na temelju članka 13. Konvencije, zajedno s člankom 6., stavkom 1. da nije imala djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na prekomjernu duljinu postupka. Članak 13. glasi kako slijedi:

„Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.“

42. Sud primijećuje da je podnositeljica zahtjeva imala na raspolaganju djelotvorno domaće pravno sredstvo kako bi prigovorila duljini postupka - ustavnu tužbu – koje je iskoristila. Sama činjenica da ishod postupka pred Ustavnim sudom nije za nju bio povoljan ne čini to sredstvo nedjelotvornim.
43. Slijedi da je ovaj prigovor nedopušten na temelju članka 35., stavka 3. kao očito neosnovan te ga treba odbaciti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 KONVENCIJE

A. Dopuštenost

44. Podnositeljica zahtjeva je također prigovorila da joj je bilo zaniijekano pravo na zaštitu svoga vlasništva. Pozvala se na članak 1. Protokola br. 1. koji glasi kako slijedi:

„Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni. „

45. Sud primijećuje da je postupak još u tijeku i da je ovaj prigovor stoga preuranjen.

46. Slijedi da je ovaj dio zahtjeva nedopušten na temelju članka 35., stavka 1. zbog neiscrpljivanja domaćih pravnih sredstava te ga treba odbaciti na temelju članka 35., stavka 4. Konvencije.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

47. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

48. Podnositeljica zahtjeva zatražila je 120,000 hrvatski kuna (HRK)¹ bez određenja naravi pretrpljene štete.

49. Vlada je osporila taj zahtjev.

50. Sud smatra da je podnositeljica sigurno pretrpjela nematerijalnu štetu. Odlučujući na pravičnoj osnovi, dosuđuje joj 3.300 eura (EUR) s tog naslova, uz sve poreze koji bi mogli biti zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

51. Podnositeljica zahtjeva zatražila je i 2.000 EUR na ime troškova i izdataka pretrpljenih pred Sudom. Međutim, nije podnijela troškovnik za svoj zahtjev ili bilo kakvu mjerodavnu podupiruću dokumentaciju, iako je bila pozvana to učiniti.

52. Vlada je osporila taj zahtjev.

53. Sud primijećuje da podnositeljica zahtjeva nije postupila kako se to traži u Pravilu 60., stavku 2. Poslovnika Suda. U takvim okolnostima s toga naslova ništa ne dosuđuje (Pravilo 60., stavak 3.).

¹ Oko 16.000 eura (EUR)

C. Zatezna kamata

54. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* prigovor koji se odnosi na prekomjernu duljinu postupka dopuštenim a ostatak zahtjeva nedopuštenim;

2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;

3. *presuđuje*

(a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti 3.300 EUR (tri tisuće tristo eura) na ime nematerijalne štete, koji treba pretvoriti u nacionalnu valutu tužene države prema tečaju važećem na dan namirenja, uz sve poreze koje bude trebalo zaračunati;

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja na naprijed navedeni iznos plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećana za tri postotna boda;

4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 10. studenog 2005. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik